

හරහන් සහ අපි

හරහන් ලන්දා පිළිබඳ වසර කීපයකට පෙර මම "සන්නසා" හි සටහනක් තැබුවෙමි. ඒ ඔහුගේ නිවෙසට ගොස් සිදුකළ කාරණා විමසා බැලීමකින් අනතුරුව. කැළණියේ පොල්වත්ත ප්‍රදේශයේ පිහිටි ඔහුගේ නිවෙසට මම යන අවස්ථාවේ හරහන් නිවෙසේ නොසිටියේය. දුම්රුවකින් ගෙන ඒමට ඔහු අසල පිහිටි වෙළඳසැලකට යන්නට ඇති බවත් නොපමාව නිවෙසට එනු ඇති බවත් ඔහුගේ බිරිය පැවසුවේය. මම එහි රැඳී සිටියෙමි. නොපමාව හරහන් නිවෙසට පැමිණියේය. අනතුරුව මා හා අනිමුළු වූයේ සුඤ්ඤ කතා බහකටය.

එහෙත් ඒ කතා බහ ආරම්භයකින් ඔබ්බට ගෙනයාමේ හැකියාවක් නොමැතිව මා නොසිතුවීද අපහසුතාවකට පත්වූයේ හරහන් පවසන කිසිවක් මට තේරුම්ගත ගත හැකිවන සේ පැහැදිලිව නොඇසුණු බැවිනි. ඔහු කතා කළේ රූපවාහිනී නිවෙසේ ගී ගයන අවස්ථාවල අප දකින ආකාරයේ සැසඳියකින් හෝ තැන්පත් බවකින් නොව නිදහස්විය. මුඛය විවර කරමින් සහ ක්‍රියාශීලීව. එහෙත් ඔහු කියන කිසිවක් පැහැදිලි වුවන ආකාරයක් මුඛයෙන් පිට නොවිණි. ඇත්ත වශයෙන්ම එය කතා කිරීමකට වඩා කටිත් සිදුකරන නුලං විවීමක් වැනි විය. මේ හේතුවෙන් මා පත් අපහසුතාව අවබෝධ කරගත් හරහන් ගේ බිරිය අප අසලට පැමිණියේ සන්තිවේදනයේ සටනකම සැපයීමටය.

හරහන් සමඟ කරන්නට බලාපොරොත්තුව පැමිණි සාකච්ඡාව එතැන් සිට ඔහුගේ බිරිය සමඟ කරන්නට මට සිදුවිය. එය එක්තරා ආකාරයකින් අප නිදහසෙන්ම සිටින සහනයක් ලෙස සිතිය හැකිය. මම හරහන්ගේ දිවියේ අතින්ගේ සිට චාරිත්‍රමානව දක්වා විවිධ ඉසව් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රශ්න ඇසුවෙමි. ඒ සියළු ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු දුන්නේ හරහන්ගේ බිරියයි. හරහන් සාමාන්‍යව ඒවාට සවිත් යොමුකරගෙන සිටියේය. බිරියගේ පිළිතුරකින් යම් කිසි වරදක් සිදුවන වහාම මැදිහත්ව එය නිවැරදි කිරීම හරහන්ගේ කාර්ය විය. ඒ සිදුකරන නිවැරදි කිරීමේදී මට හේරුණක් ගැන. ඒවාද වචන බවට පෙරළා දුන්හි හරහන්ගේ බිරිය ය.

අය ප්‍රකාශ කළ පරිදි ඒ ආකාරයට හරහන්ගේ කටහඬ අතුරුදහන්ව තිබුණේ මාස හයකට පමණ කලකි. කටහඬ නැවත ලබාගැනීමට වෛද්‍ය පර්යේෂණ ගතවූයේ සිදුකර තිබුණි. තවදුරටත් සිදුකළ යුතු වෛද්‍ය පර්යේෂණ සහ ශල්‍යකර්ම සඳහා මුදල් නොමැතිකමින් හරහන්

අසරණව සිටියේය. මගේ මතකය නිවැරදි නම් ඒ කටයුතු සඳහා මුලිකව යොදාගත යුතුව තිබූ මුදල රුපියල් හැට දහසක් හෝ හත්දහස දහසකි. කිසියම් පරිත්‍යාගශීලියෙකු ගෙන් ඒ මුදල ලැබුණා නොත් කඩිනමින් ඉදිරි ප්‍රතිකාර සඳහා යොමුවිය හැකි බවද එසේ කළ හොත් හැටහත් කටහඬ ලැබෙනු ඇති බවද අය කීවාය.

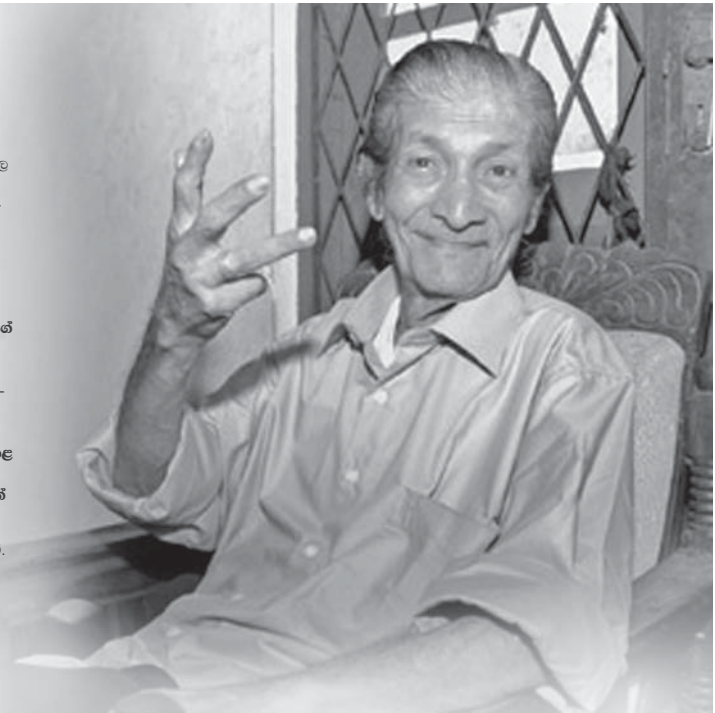
මේ තොරතුරු සියල්ල ඇතුළත් කරමින් මම සන්නසාට හරහන් පිළිබඳ ලිපිය ලියුවෙමි. හරහන්ගේ ගී රසවිඳින සන්නසා පාඨකයන් අතරින් කිසිවෙකු හෝ හරහන්ගේ කටහඬ යථා තත්ත්වයට පත්කරන්නට වහා ඉදිරිපත්වනු ඇතැයි මම දැඩිව විශ්වාස කළෙමි. එහෙත් එය එසේ නොවීය. මාස දෙකකට හෝ තුනකට පසුව මම හරහන්ගේ නිවෙසට දුරකථන ඇමතුමක් ගත්තෙමි. එහිදී මා කළ විමසීමට පිළිතුරු දෙමින් හරහන්ගේ බිරිය පැවසුවේ ආධාරයක් තබා දුරකථන ඇමතුමක්වත් පිටරටකින් නොලැබුණු බවයි.

ඒ බව ඇසීමෙන් මම මගේ රූපයට පත්වුණෙමි. බලවත් පරාජිත හැකිමක් සිත තුළට කිපා බැසයාම ඉන් පසු හැටහත් කිසි දිනක හරහන් පිළිබඳ තොරතුරු විමසීමට මම කටයුතු නොකළෙමි. එහෙත් කැළණිය ප්‍රදේශයෙන් යන-එන වාරයක් පාසා ඒ

සටහන
මුලිකල් සෙනෙවිරත්න

මතකය මගේ සිතට මගේ සේ වද දුන්නේය. ඉකුත් සතියේ රෝස් බ්‍රක් කුලුමාරු වන විවිධය-වික්කේ සහිත ප්‍රවෘත්තියක් මගේ ඇස ගැටුණේ එසේ තිබියදීය. "මෙය අවසන් වන තෙක් බලන්න." යැයි විවිධයෙහි සඳහන්ව තිබිණි. එහි ආරම්භයේදී වූයේ හරහන් ප්‍රසංග වේදිකාවේ සහ රූපවාහිනී නාලිකාවලදී කලකට පෙර ගී ගයන රූප රාමුවය. අවසානයේ මේ ගායකයාගේ වත්මන් ඉරණම ප්‍රදර්ශනය කෙරිණ. අපිවෙලට ඇති නිවෙසේ කාමරයක ඇසක් මත වැහිරී සිටින හරහන්ගේ රූපයක දැකීම විට මම මහලුම් කම්පනයකට පත්වුණෙමි. එදා මා ඔහු හමුවන අවස්ථාවේ සිටි හරහන් නොව මෙහි සිටියේ අන්ත ලෙස පිරිනැමූ හරහන් කෙනෙකි. පාර නොවේදී අපි දකින පින් පිරිනැමූ මිනිසෙකුට නොදෙවමින් ඔහු ආයාචනයක් සිතාසෙසන්ට උත්සාහ කරන ආකාරය දක්වමින් විවිධයට අවසන් විය.

ඒ සමඟ තිබූ සටහන ලියා තිබුණේ (හැරුණු ආකාරයට) ස්වේච්ඡාවෙන් අසරණ කරන සේවයේ යෙදෙන තරුණ කණ්ඩායමකි. ඒ වන විට හරහන්ගේ උසස්ප වීමෙන් ආවේනිකව කටයුතු කරමින් සිටින්නේ ඔවුන් බවත් ඔවුන්ගේ සාමාජිකවත් පසුගිය දිනක හරහන් සුද්ද පවුල කර කෘමි කවා පැමිණි බවකුත් එහි සඳහන්විය. හරහන්ගේ බේදනීය වත්මන පිළිබඳ සඳහන් කරමින් හරහන්ට පිහිටක් වන ලෙස ඔවුන් ඉල්ලීමක් කර තිබිණි. ගෞරවනීය අවසාන කාලයක් හරහන්ට ගිම්කර දීම වෙනුවෙන් මුදල් පරිත්‍යාග කිරීම සඳහා බැංකු ගිණුමක අයකරක්ද මේ සටහනේ ඇතුළත්ව තිබිණ.

මෙය දැකීමෙන් පසු නැවතත් හරහන් ගැන සමත් ලිපිය යුතුයයි මම සිතුවෙමි. පසුදින එය ලියන්නට සූදානම් වන අවස්ථාවේ මගේ රූපයට දුරකථනයට කෙටි පණි වියකක් ආවේය. එය ආරම්භ කර තිබුණේ 'ජනප්‍රිය ගායක හරහන් ලන්දා...' යනුවෙනි. හරහන්ගේ නිවෙසට ගොරු පැන ඇල්ලූයේ තිබූ රුපියල් හත්දහසක මුදලක් පැනගැනීම නොවේදී ඇති බව එහි සඳහන්ව තිබිණ. මට එක්වීම මෙන් වූයේ මම හරහන්ගේ නිවෙසට ගිය අවස්ථාවේ ඔහුගේ බිරිය කී කතාවය.

එහි ඉදිරි වෛද්‍ය පර්යේෂණ සඳහා රුපියල් හැට හත්දහසක අවශ්‍ය බවය. මේ කොල්ලකන්නට ඇත්තේ ඒ වෙනුවෙන් හරහන් එකතු කරගෙන තිබූ මුදල වන්නට ඇතැයි මට සිතූණි.

කලින් දැවයේ රෝස් බ්‍රක් අඩවියෙන් දුටු "කරුණාබර තරුණ පිරිස" පිළිබඳ ඇතිව තිබූ ප්‍රකාශය මෙන් දහස් ගණනක පිළිබඳ මේ නොහදුනන කොල්ලකරුවන් පිළිබඳ මතකය ඇති විය.

පසුදින උදේ පුවත්පතක ප්‍රවෘත්තියක සඳහන් වූණේ හරහන්ගේ මුදල් පැහැරගත් පිරිස පොලීසිය අල්ලාගෙන ඇති බවය. මේ තොරකම සිදුකර ඇත්තේ හරහන්ට උරුමක් කිරීමට කියා නිවෙසට පැමිණි කීප දෙනෙක් බවත් ඒ අතර සිටි කාන්තාවක් හරහන්ට අවමන් කර ඇති බවත් එහි සඳහන් විය. මම හැටහත් රෝස් බ්‍රක් අඩවිය පරික්ෂා කර පෙර සඳහන් කළ විවිධයේ ක්ලෝසය සෙවුවෙමි. එහි සඳහන් වූ හරහන් සුද්ද කළ "අසරණ කරුණා කරුණා කල" යන හරහන්ගේ අල්ලවිය සුද්ද කළ කණ්ඩායම එකක්ද දෙකක්ද යන්න තහවුරු කරගැනීමට මට අවශ්‍ය විය. එහෙත් ඒ විවිධයට හමුවූයේ නැත.

13 වන පිටත්

වත් විකිණෙනවා. සම්මාන ලබන පොත එයට වඩා විශාල සංඛ්‍යාවක් විකිණෙනවා. අමරසේකර මහත්මයාණිය කියන විදිහට සුද්ද නැතිව ගිටියොත් මේ පොත් විකිණෙයිද? දැන් බලන්න රාජ්‍ය සාහිත්‍ය සම්මානය ලබන පොත් ගැන. සමහර විට මිනිසුන් දැනුවත් නැත සම්මාන ලබන පොත් මොනද කියලාවත්. නමුත් ස්වර්ණ පුස්තක සම්මාන පොත් ගැන හැමෝම කතා කරනවා. මීලට ගන්නවා. ඒකම මදිද?

ස්වර්ණ පුස්තක සම්මානය ඇයි නවකතා වලට පමණක් සීමා කරලා තියෙන්නේ? ඇයි කෙටිකතා සහ කාව්‍ය සංග්‍රහ අමතක කරලා තියෙන්නේ? කෙටි කතා සහ කාව්‍ය සංග්‍රහ අඩුවෙන් විකිණෙන්නේ ප්‍රකාශකයන් ඒ පිළිබඳ දැක්වන අඩු අවධානය නිසා නොවේද?

ස්වර්ණ පුස්තකය අපි ආරම්භ කළේම නවකතා සඳහා පමණයි. නමුත් මගේ නම් ඇතුළත් කියවනවා අපි කෙටිකතා කවි පොත් සඳහාත් සම්මාන ලබා දිය යුතුයි කියලා. ඒ සඳහා වෙනමම වැඩ පිළිවෙලක් සකස් කරන්නට අපි බලපොරොත්තුව වෙනවා. ඒ තුළින් කෙටිකතා කවි පොත් අලෙවියේ යම් ප්‍රගතියක් ලැබෙයි කියන එක මම විශ්වාස කරනවා. ඒ සම්බන්ධයෙන් අපි

දැනටමත් සාකච්ඡා කරමින් ඉන්නවා. සමහර විට ලබන අවුරුද්දේදීම අපට එය ආරම්භ කරන්න හැකි වේවි.

ඉස්සර නවකතා පොත් විකිණුණේ හැරුණු අපි ඒ ගැන අවධානයක් නොයෙදුව තිබිය. නමුත් ස්වර්ණ පුස්තක සම්මානයෙන් පසු නවකතා විශාල ලෙස විකිණෙනවා. ඒ වගේම අපි කෙටිකතා සහ කාව්‍ය සංග්‍රහ සඳහාත් අවධානයක් යෙදවෙමින් ඒ කෙරෙහිත් පාඩක අවධානය යොමු කරගන්න අපට පුළුවන් වෙයි.

මේ වසරේ අපි කවි සියළුක කියන කවි එකතුව අපේ ප්‍රකාශනයක් ලෙස තිබුණ කල. ඒ සඳහාත් විශාල ප්‍රතිචාරයක් තිබුණා. ඒ නිසා මට විශ්වාසයි මේ සඳහාත් පාඩක නැමුරුවක් ඇති කරන්න අපට පුළුවන් කියලා.

සන්නසා පාඨකයන් කැමතිවෙයි ඔබේ පවුලේ විස්තර දැනගන්න

මගේ බිරිඳ උපාධිධාරී ගුරුවරියක්. ඇය දැන් විද්‍යාමාධ්‍ය. කුමදිනි වයස් හයකට වැඩි. මගේ පුතා වැනි හයකට වැඩි සහ මස්වේලියානු පවුලේ සිටින මගේ දියණියක් මගේ ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා සහය වනවා. අපේ ආයතනයේ ජාත්‍යන්තර කටයුතු මෙහෙයවන්නේ මගේ දියණිය අතින්. සරසවි ආයතනයේ මුද්‍රණ ආයතනයේ සහ ප්‍රකාශන ආයතනයේ සියලුම වැඩ කටයුතු මගේ පුතා අතින් කෙරෙන්නවා.

From Page 9

with the actors at play by reflecting the play in my act. I knew my role had little to do with singing and the maddala drum but more to do with eloquence and effect and a sensitive intuition of audience expectations. Voice dramatics, with subtle nuances of voice variation, and thought communication were key strategies. To this day, whether I sing or act I tend, as I did in Maname, to "experience" the part including all its attendant emotions. I now learn that I was selfconsciously pursuing Stanislavsky's theory that a performer must "experience" the part he/she plays.

Sarachchandra's directing style was non-invasive. He let the actor create his own concept and intervened only when it didn't look right.

During this campus era of the play we used to take the play at weekends to distant towns and the bus rides were great fun and frolick. Amaradasa Gunawardena, a Sarachchandra student, used to regale us with laughter with his jokes and mimicking. Audiences were distinctly different comprehending the drama in varied ways according to their varied backgrounds. Maname clearly departed from the original misogynistic theme meant to demonstrate "the crime" of woman betrayal.

Sarachchandra had taken the plot to a more serious level that implied delving into the human psyche and reflecting a human behaviour that is essentially complex. However, many a rural audience continued to view the play in the old light and would cheer when the Veddah drives his new-found spouse away. Urban audiences were generally different with the response and many stood in contemplation and awe at the unfolding events.

Maname became a phenomenon in no time and it is now converted in the public mind into a kind of sacred cow. There were numerous reasons internal to the play and externally related to the cultural renaissance at the time that accounts for Maname's success. This isn't the space to discuss that. However, a performance art, unlike a fine art, is the result of the collective effort of many parties. This makes copyright issues complex. Maname had a great script, tightly done and leading to an intense climax and a resolution with potential scope for varied interpretation. It represented a form of total theatre where song and dance and acting were harmonized. Sarachchandra's conception was brilliant. That said, Maname was a joint collaboration of more than one party, namely the pioneering resilient men of the University Sinhalala Literary Society mentioned before and the pioneering cast that sang and danced viscerally as a cohesive team.